

ВЕСЕЛИН БОСАКОВ

**ИСЛЯМ И МОДЕРНОСТ
ВЗАИМНИ ПРЕДИЗВИКАТЕЛСТВА**

Издательство „ИвРай”, 2015г., 362 с.

ISBN 978-954-93886-4-0

Проблемът с модернизацията на мюсюлманските общества е тема от висок обществен, политически и академичен интерес както в ислямския свят, така и на Запад. Западното схващане за модернизация се отъждествява с концепцията за повсеместна и тотална секуларизация на общественото пространство. Мюсюлманското разбиране за модерност варира от сляпо подражание и обожествяване на западния обществено-културен модел до идеята за селективен синтез между западната култура и ислямските традиции, но при всички случаи крайната цел е отделянето на религията от обществения живот.

Въпросът за съвместимостта на исляма с демокрацията открива широки възможности за теологични екзегезиси и разнообразни интерпретации от страна на мюсюлманските религиозни авторитети и ислямски политически водачи. Религията не предлага еднозначен отговор на този въпрос и днес обществено-политическите реалности в ислямския свят предопределят вариативните позиции на мюсюлманите спрямо релацията "ислям – демокрация". Културният универсализъм на Запада е „подхранван“ от ценности, които се схващат от мюсюлманите като застрашаващи тяхната религиозна идентичност. От своя страна, религиозната надменност на исляма, която е своего рода „антиколониална“ съпротива срещу културното високомерие на Запада, се „идентифицира“ като фундаментализъм, заплашващ постмодерните общества. Страхът е генератор на затваряне към другите, различните, а капсулирането е латентен детонатор, можещ да взриви хоризонтите на диалога между исляма и модерността. Наративът на модерността прогнозираше, че ислямът, подобно на другите религии, ще загуби силата си и ще изчезне, след като влезе в светска среда. Но нарастването на ислямската видимост и оживеност в публичното пространство, въпреки дисциплинария натиск на секуларизма, разклаща парадигмите и отваря широко пространство за агресивен националистически популизъм.

Цена: 20 лв

ISBN 978-954-93886-4-0

9 789549 388640

◆ Sociology ◆

Веселин Босаков

◆ Социология ◆

Веселин Босаков

ИСЛЯМ И МОДЕРНОСТ

ВЗАИМНИ ПРЕДИЗВИКАТЕЛСТВА

ИСЛЯМ И МОДЕРНОСТ
ВЗАИМНИ ПРЕДИЗВИКАТЕЛСТВА

ИВРАЙ
София 2015

СЪДЪРЖАНИЕ

ВМЕСТО ПРЕДИСЛОВИЕ

Актуалност, цели и задачи на изследването 7

ВМЕСТО УВОД

Ислямът в глобален, европейски и балкански
контекст 13

ПЪРВА ГЛАВА

Концептуализиране на модерността
(методологически хоризонт на анализа) 25

1. Традиция и модерност 25
2. Историческо и/или социологическо
познание на исляма 28

ВТОРА ГЛАВА

Ислям и модерност
(предметотеоретичен хоризонт на анализа) 39

1. Вътрешно многообразие на исляма 39
2. Идеологически модел на ислямското възраждане 67
3. Религиозното възраждане на мюсюлманите
в България 75
4. Проблемни полета, генерирани от срещите
на исляма с модерността 92

ТРЕТА ГЛАВА

Подвижните политики на идентичността 159

1. Пространствени и смислови аспекти

в конструирането на идентичността	159
2. Ислямската общност като пространство на тотална идентичност	184
3. Основни аспекти в нормата на ислямската общност	196
4. Идентификационна структура на българите мюсюлмани	207

ЧЕТВЪРТА ГЛАВА

Религия и ценности. Религиозните ценности

като ресурс за социална изява	239
1. Религиозна вяра, социален профил на религиозността, религиозни практики и традиция ..	239
2. Религия и семеен живот, религиозна толерантност, религия и политика	254

ПЕТА ГЛАВА

Между културата на съседство

и религиозната идентичност	269
1. Съседството като измерител на интеграционния потенциал на обществото	269
2. Мюсюлманите в България в контекста на съседството	279

ВМЕСТО ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Елементи, структуриращи отношението към

исляма в европейското културно пространство ... 287

БЕЛЕЖКИ 297

ЛИТЕРАТУРА	303
ПРИЛОЖЕНИЯ	
ПРИЛОЖЕНИЕ 1	
Национална концепция за етническа и религиозна толерантност	319
ПРИЛОЖЕНИЕ 2	
Българският етнически модел	330
SUMMARY	353
CONTENTS	361

Проблемът с модернизацията на мюсюлманските общества е тема от висок обществен, политически и академичен интерес както в ислямския свят, така и на Запад. Западното схващане за модернизация се отъждествява с концепцията за повсеместна и тотална секуларизация на общественото пространство. Мюсюлманското разбиране за модерност варира от сляпо подражание и обожествяване на западния обществено-културен модел до идеята за селективен синтез между западната култура и ислямските традиции, но при всички случаи крайната цел е отделянето на религията от обществения живот.

Въпросът за съвместимостта на исляма с демокрацията открива широки възможности за теологични екзегезиси и разнообразни интерпретации от страна на мюсюлманските религиозни авторитети и ислямски политически водачи. Религията не предлага еднозначен отговор на този въпрос и днес обществено-политическите реалности в ислямския свят предопределят вариативните позиции на мюсюлманите спрямо релацията “ислям – демокрация”. Културният универсализъм на Запада е „подхранван” от ценности, които се схващат от мюсюлманите като застрашаващи тяхната религиозна

идентичност. От своя страна религиозната надменност на исляма, която е своего рода „антиколониална” съпротива срещу културното високомерие на Запада, се „идентифицира” като фундаментализъм, заплашващ постмодерните общества. Страхът е генератор на затваряне към другите, различните, а капсулирането е латентен детонатор, можещ да взриви хоризонтите на диалога между исляма и модерността. Наративът на модерността прогнозираше, че ислямът, подобно на другите религии, ще загуби силата си и ще изчезне, след като влезе в светска среда. Но нарастването на ислямската видимост и оживеност в публичното пространство, въпреки дисциплинарния натиск на секуларизма, разклаща парадигмите и отваря широко пространство за агресивен националистически популизъм.